

Biuro Komunikacji i Promocji
Wydział prasowy

Śniadanie Prasowe z udziałem wiceministry Zuzanny Rudzińskiej-Bluszcz

TEMATY:

PRZEMOC WOBEC DZIECI:

Przygotowano szereg nowych regulacji (7 rozporządzeń) dotyczących ochrony dzieci w postępowaniach cywilnych i karnych, w tym warunków wysłuchań, przesłuchań oraz pouczeń.

Kluczowe rozporządzenia:

- Standardy przesłuchań dzieci i osób niepełnosprawnych;
- Wzory pisemnych pouczeń i wyjaśnień o prawach i obowiązkach uczestników postępowań;
- Warunki, jakie muszą spełniać pomieszczenia do przeprowadzania przesłuchań.

Mała Nowelizacja Ustawy Kamilka

Nowelizacja ma na celu przede wszystkim wyjaśnienie wątpliwości dotyczących stosowania art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym oraz ochronie małoletnich. Projekt przygotowano na podstawie wyników monitorowania realizacji ustawy, prowadzonego od 15 lutego 2024 roku.

Kluczowe zmiany:

- Dodano słowniczek kluczowych pojęć (np. „organizator działalności”, „działalność opiekuńcza”).
- Wprost określono przypadki, w których weryfikacja na podstawie art. 21 ustawy nie jest wymagana. Przepis precyzuje, że nie ma obowiązku sprawdzania osoby, która prowadzi działalność edukacyjną pod stałym nadzorem nauczyciela. Ponadto obowiązek weryfikacji nie dotyczy zaproszonych gości pełniących funkcje publiczne, takich jak funkcjonariusze publiczni, adwokaci czy radcowie prawni.
- Rodzice i opiekunowie praktyk będą składać oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej zamiast zaświadczeń o karalności.
- Zwolnienie wolontariuszy i studentów odbywających praktyki z opłat za informacje z Krajowego Rejestru Karnego.

Centralny System Teleinformatyczny

Uruchomiony zostanie centralny system teleinformatyczny do obsługi spraw związanych z przemocą domową, w tym monitorowania sytuacji małoletnich ofiar tego rodzaju przemocy. Projekt ten ma na celu stworzenie spójnego i efektywnego narzędzia do walki z przemocą domową, integrującego wysiłki różnych instytucji w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony ofiar.

System ma na celu:

- **Zbieranie informacji** o osobach pokrzywdzonych przemocą domową w jednym miejscu, ze szczególnym uwzględnieniem małoletnich.
- **Ułatwienie wymiany informacji** między wszystkimi uczestnikami systemu przeciwdziałania i reagowania na przemoc, nawet w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej,
- **Skrócenie czasu reakcji** na potrzeby ochronne osób doznających agresji,
- **Zwiększenie efektywności interwencji** podejmowanych przez uprawnione podmioty,

- **Ograniczenie skali przemocy** w dłuższej perspektywie,
- System przyspieszy działania ochronne i poprawi wymianę informacji między instytucjami.

Zespół ds. Ochrony Małoletnich

Zespół, w skład którego wchodzi przedstawiciele wszystkich resortów, organizacje pozarządowe, policji, straży granicznej oraz związków wyznaniowych, został powołany na mocy nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, znanej jako „Ustawa Kamilka”. Głównym obszarem jego działań jest stworzenie standardów i procedur dotyczących przeciwdziałania przemocy wobec dzieci. Celem zespołu jest opracowanie spójnych i efektywnych działań, które znacząco ograniczą przypadki przemocy w rodzinach.

Główne Zadania Zespołu:

- Opracowanie Wytycznych do Standardów Ochrony Małoletnich;
- Nadzór nad Wdrożeniem Krajowego Planu Przeciwdziałania Przestępstwom Przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Małoletnich (2023-2026).

Zespół stworzył 15 wytycznych dotyczących standardów ochrony małoletnich. Wytyczne są dostępne na stronie internetowej Zespołu [Zespół do Spraw Ochrony Małoletnich - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl](#) i obejmują m.in.:

- Szkoły
- Przedszkola i żłobki
- Instytucjonalną pieczę zastępczą

Zespół ds. Analizy Zdarzeń

Zespół ds. Analizy Zdarzeń powołany został w wyniku art. 22d ustawy o

przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. Głównym zadaniem zespołu jest badanie przypadków, w których małoletni poniósł śmierć lub doznał poważnego uszczerbku na zdrowiu, przy założeniu, że zachodzi uzasadnione przypuszczenie lub stwierdzono, iż rodzic lub opiekun (prawny bądź faktyczny) popełnił umyślny czyn zabroniony na szkodę dziecka.

Główne Zadania Zespołu:

1. Ocena Funkcjonowania Systemu Ochrony:

- Analiza zdarzeń pod kątem skuteczności systemu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.
- Identyfikacja działań usprawniających funkcjonowanie systemu, mających na celu zapobieganie podobnym sytuacjom w przyszłości.

2. Sporządzanie Raportów:

- Przygotowanie raportów zawierających szczegółowy opis okoliczności śmierci lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu małoletniego.
- Ustalenie sytuacji, w jakiej znajdował się pokrzywdzony przed zdarzeniem.
- Analiza działań podjętych przez właściwe organy i instytucje (państwowe lub samorządowe) wobec dziecka, jego rodzeństwa oraz rodziców lub opiekunów.

3. Ocena Działań Instytucji:

- Ocena, jak instytucje realizowały swoje uprawnienia i obowiązki oraz jak reagowały na zagrożenie życia i zdrowia małoletniego.
- Identyfikacja ewentualnych uchybień w ochronie praw dziecka, które mogły utrudniać prawidłowe reagowanie na jego krzywdę.

4. Rekomendacje i Zalecenia:

- Udzielanie zaleceń właściwym organom oraz instytucjom w celu poprawy ochrony małoletnich.
- Zgłaszanie uwag dotyczących stanu funkcjonowania systemu i procedur ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

- Przekazywanie rekomendacji wszystkim zaangażowanym instytucjom, w tym: policji, sądom, prokuraturze, Ośrodkom Pomocy Społecznej, służbie zdrowia oraz placówkom edukacyjnym.

ZNIESIENIE UBEZWŁASNOWIENIA:

Trwają prace nad zastąpieniem tradycyjnych form ubezwłasnowolnienia bardziej elastycznym rozwiązaniem, które umożliwi osobom z ograniczoną zdolnością do samodzielnego podejmowania decyzji otrzymanie wsparcia w podejmowaniu ważnych wyborów życiowych. Ostatecznym celem jest stworzenie systemu, który respektuje prawa i godność tych osób, umożliwiając im większą kontrolę nad własnym życiem przy jednoczesnym zapewnieniu niezbędnego wsparcia.

Mechanizm Wspieranego Podejmowania Decyzji to:

Mechanizm wspieranego podejmowania decyzji to proces, w którym osoba z ograniczoną zdolnością do samodzielnego podejmowania decyzji otrzymuje wsparcie w podejmowaniu ważnych wyborów życiowych, zachowując przy tym jak największą autonomię.

Cele:

- **Zwiększenie Autonomii:** Umożliwienie osobom potrzebującym wsparcia zachowania kontroli nad swoim życiem.
- **Ochrona Praw:** Respektowanie praw i godności osób, które korzystają z tego mechanizmu.
- **Elastyczność:** Dostosowanie wsparcia do indywidualnych potrzeb każdej osoby.

Przykłady zastosowań:

- **Wsparcie w Zarządzaniu Finansami:** Pomoc w zarządzaniu budżetem domowym czy podejmowaniu decyzji finansowych.

- **Decyzje Medyczne:** Wsparcie w podejmowaniu decyzji dotyczących leczenia i opieki zdrowotnej.
- **Kwestie Prawne:** Pomoc w rozumieniu i podejmowaniu decyzji prawnych, np. dotyczących umów czy sporów prawnych.

Projekt już niebawem wychodzi do konsultacji międzyresortowych i społecznych.

FUNDUSZ SPRAWIEDLIWOŚCI

Jednym z pierwszych działań było rozliczenie nadużyć dotyczących przyznawania środków z FS oraz wprowadzenie zmian w jego funkcjonowaniu, mających na celu zwiększenie transparentności, sprawiedliwości oraz efektywności w zarządzaniu funduszem.

Najważniejsze działania:

Powołanie Rady Funduszu Sprawiedliwości

Rada jest organem pomocniczym Ministerstwa Sprawiedliwości, pełniącym funkcje opiniodawcze i doradcze. Wspiera opracowywanie zasad przeprowadzania konkursów, definiowanie reguł dotyczących transparentności oraz tworzenie skutecznych mechanizmów nadzoru i kontroli nad wykonawcami umów finansowanych z Funduszu.

Do głównych zadań Rady należy również:

- Proponowanie zmian w ogłoszonych konkursach,
- Formułowanie rekomendacji dla przyszłych programów i konkursów ogłaszanych przez dysponenta Funduszu,
- Opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących Funduszu.

Nowe zasady konkursów

Wprowadzono zaktualizowane zasady przeprowadzania konkursów, które mają na celu zwiększenie transparentności, sprawiedliwości oraz efektywności procesu selekcji beneficjentów. Nowe regulacje obejmują:

- Precyzyjne zasady powoływania komisji konkursowych.

- Szczegółowe kryteria oceny ofert.
- Obowiązek publikowania wyników konkursów oraz kwot przyznawanych poszczególnym podmiotom.

Mapa Geografii Wyborczej – Ministerstwo Sprawiedliwości przeprowadziło szczegółową analizę danych dotyczących dotacji przyznanych w ramach Funduszu Sprawiedliwości w latach 2019-2024. Dotacje te, potocznie nazywane „jedenastkami”, były udzielane jednostkom sektora finansów publicznych poza regularnym naborem lub konkursem. Termin „jedenastki” odnosi się do paragrafu 11 rozporządzenia dotyczącego Funduszu Sprawiedliwości, który w „uzasadnionych przypadkach” pozwalał dysponentowi, czyli ówczesnemu Ministerstwu Sprawiedliwości, na przyznanie środków według własnego uznania.

[Środki przyznane w Funduszu Sprawiedliwości poza naborami i konkursami w latach 2019–2023 – interaktywna mapa - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl](#)

Audyty i kontrole:

- Prokuratura Krajowa i Prokuratury Niższego Szczebla;
- Najwyższa Izba Kontroli (NIK);
- Krajowa Administracja Skarbowa (KAS), w tym Izby Skarbowe oraz Urzędy Celno-Skarbowe;
- Centralne Biuro Antykorupcyjne (CBA);
- Kontrola Wewnętrzna;
- Prokuratoria Generalna.

Wszczęcie postępowań w sprawie zwrotu

Fundusz rozpoczął postępowania mające na celu odzyskanie środków finansowych w przypadkach naruszeń regulacji funduszu, co ma na celu zapewnienie odpowiedzialnego zarządzania środkami publicznymi. W tej chwili dotyczy to 21 umów na łączną kwotę 105 mln złotych.

Zmiana Rozporządzenia Funduszu Sprawiedliwości:

- **Usunięcie § 11**, który umożliwiał powierzanie zadań poza procedurą konkursową.

- **Usunięcie § 20** ust. 2 - rezygnacja z uprawnienia do arbitralnego unieważnienia konkursu bez podania przyczyn.
- **Usunięcie § 22** ust. 2 - zniesienie możliwości arbitralnego odmówienia przyznania dotacji lub zmiany jej kwoty przez dysponenta.
- **Precyzyjne Zasady Powoływania Komisji Konkursowych:** określenie jasnych i jednoznacznych procedur tworzenia komisji odpowiedzialnych za ocenę ofert.
- **Szczegółowe Kryteria Oceny Ofert:** wprowadzenie dokładnych i transparentnych kryteriów, które będą stosowane podczas oceny zgłoszonych ofert.
- **Obowiązek Publikowania Wyników Konkursów:** Zobowiązanie do publikacji wyników konkursów ofert oraz kwot przyznawanych poszczególnym podmiotom, w celu zapewnienia transparentności procesu.

MEDIACJA

Mediacja odgrywa coraz większą rolę w rozwiązywaniu konfliktów, zwłaszcza w sprawach cywilnych, rodzinnych, gospodarczych, a także pracowniczych. Sądy coraz chętniej kierują strony do mediacji, dzięki temu mają one szansę wspólnie z mediatorem zrozumieć nawzajem swoje interesy, wypracować korzystne dla obu stron rozwiązanie sporu i zawrzeć ugodę.

Kluczowe Elementy Strategii Mediacji 2025-2030:

- **Profesjonalizacja Mediatorów:** Standaryzacja kwalifikacji i procedur mediacyjnych.
- **Obligatoryjne Mediacje:** Zwiększenie liczby mediacji poprzez ich obowiązkowe stosowanie w określonych sprawach.
- **Innowacje Przesądowe:** Nowoczesne podejścia do mediacji w systemie NPP.
- **Infrastruktura Mediacji:** Krajowy rejestr mediatorów oraz certyfikowane ośrodki szkolenia.
- **Transparentność i Kontrola:** Jasne kryteria oraz obowiązek publikacji wyników mediacji w wybranych sprawach.

Dzięki wdrożeniu tych elementów, strategia mediacji ma na celu zwiększenie jej roli jako efektywnego narzędzia rozwiązywania konfliktów, co przyczyni się do usprawnienia funkcjonowania systemu sądownictwa oraz poprawy jakości życia obywateli.

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

System NPP w obecnym kształcie jest nieefektywny, dlatego Ministerstwo przedstawiło projekt nowelizacji ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej.

Problemy Zidentyfikowane przez NIK:

- **Niewystarczające Wykorzystanie Potencjału:**
 - Średnia liczba udzielanych porad jest znacznie niższa niż potencjalna dostępność usług.
- **Nierównomierna Dystrybucja Usług:**
 - Duże różnice w liczbie udzielanych porad pomiędzy poszczególnymi powiatami, co wskazuje na brak równomiernego dostępu do pomocy prawnej.

Kluczowe Punkty Założeń Nowej Ustawy NPP:

Dwustopniowy Podział Usług Prawnych:

- Powszechny dostęp do informacji prawnych.
- Kwalifikowana pomoc prawna dla osób w potrzebie.
- Likwidacja poradnictwa obywatelskiego na rzecz systemu pomocy prawnej.

Centrum Pomocy Prawnej w Każdym Powiecie:

- Lokalne centra zwiększające dostępność usług prawnych.

Wybór Wykonawców w Trybie Przetargowym:

- Otwarte, przejrzyste i konkurencyjne przetargi.
- Udział organizacji pozarządowych.
- Zgodność z PZP w wydatkowaniu środków publicznych.

Standardy Świadczenia Usług, Ewidencjonowanie i Ocena Efektywności:

- Ujednolicone standardy świadczenia usług prawnych.
- Systemy ewidencji świadczonych usług.
- Mechanizmy oceny efektywności systemu NPP.

Ponad to zmiana ma polegać na wprowadzeniu możliwości udzielania porad za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość oraz rezygnacji z konieczności składania oświadczeń o braku środków na poniesienie kosztów pomocy prawnej.

Biuro Komunikacji i Promocji
Ministerstwo Sprawiedliwości